

SOS2100 24. september + 4. oktober 03

Utdanning og ulikhet

Litteratur: Shavit og Blossfeldt 1993,
Hansen 1996, Hansen 1999

Andel m/høyere utd.

- Født 1962: 22 %
- Født 1965: 25 %
- Født 1970: 33 %
- Født 1973: 38 %

Kilde: www.ssb.no

Shavit & Blossfeldt: Hvorfor mer utd?

1. Industrialisering
2. Byråkratisering
3. Velferdsstaten og flere off. ansatte

S & B: Teorier om utd. valg

1. Kulturell kapital
2. Økonomiske begrensninger

M.N. Hansen/Boudon: Teorier om utd. valg

1. Verditeori

Ulike vurderinger av utd.'s verdi.
x/Ogbu

2. Kulturteori

Kulturelt depriverte.
x/Bourdieu, Bernstein, Krangle og Bakken

3. Sosial posisjonsteori

Individuelle nytte/kostnad vurderinger.
 $U = P * B - C$.
x/Boudon, Hansen, Dæhlen

S & B: Teorier om endring i rekruttering

1. Moderniseringsteori
2. Kulturell reproduksjonsteori
3. Maksimal opprettholdelse
4. Sosialistisk endring
5. Livsløpsteori
6. Ulik seleksjon

S & B: Resultater

- Sterk økning i utd.systemet, men hovedsakelig på lavere nivå
- Stabil ulikhet i utd. muligheter i alle land unntatt Sverige og Nederland
- Ikke konsekvent nedgang i sammenhengen sos. bak. – utd. nivå

- Sterkest seleksjon på lavere grad
- Lite endring mellom kohorter i effekten av bakgrunn på overganger
- Minimal effekt av utdanningsreformer
- Reduserte kjønnsforskjeller

Konsekvenser av sosialt skjev rekruttering til utd.

- Reduserer samfunnets effektivitet
- Urettferdig
- Separasjon i skolesystemet kan øke sosial splittelse
- Eliten blir ikke representativ

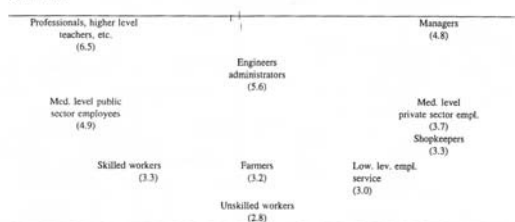
M.N.Hansen 1999

Økt utdanningsnivå

social utjevning?

Figure 3.1. Horizontal and vertical division in the classification of class. Mean level of education in parenthesis*

* Level of education applies to 40 to 45 year olds 1990. For clarification of levels, see Table 3.2.

HENTET FRA MARIANNE NORDLI FIANSSEN: CLASS AND INEQUALITY IN NORWAY (1995)

M.N. Hansen: Resultater

1. Geografisk bakgrunn betydning for rekruttering til universitet og elitefag
2. Kvinner overrepresentert på høyskole, universitet. Menn på elitefag

3. Høy klasse → høy utd

4. Off.sektor → høy utd.

5.inntekt og mors klasse selvstendig effekt

6. Utjevning i rekruttering til høyskole, men ikke universitet og elitefag

Hvorfor utd. ↑ og ulikhet → ?

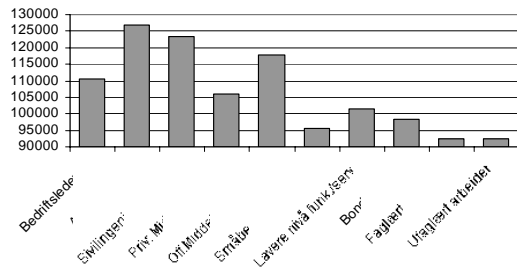
- Økt utd. i alle klasser
- Kvinner utd. ↑
- Flere med høy sos. bak.
- Utd. ↑ skjuler ulikhet?

Konsekvenser av utd. politikk:

- Inflasjon i utd. verdi
- Klasseskille mellom utd. institusjoner
- Elitefag økt eksklusivitet

Studielån etter klassebakgrunn Alle m/påbegynt utd., f. 65-75

Fra Silje N. Fekjær: Rike barn låner mest? Samfunnspeilet 6/2000

Hvorfor klasseforskjeller i studielånopptak?

- Ulik utd. lengde og - type
- Øk. ryggdekning, mindre gjeldsredsel?
- Merinnteksforventninger?
- Sparer lånet?
- Ulike holdninger til utd